

2019

KULTŪROS PAVELDO OBJEKTŲ SKENAVIMAS

Metodinė priemonė

Ši metodinė priemonė skirta supažindinti regiono bibliotekų ir kitų skaitmeninimo veiklą vykdančių institucijų specialistus (skaitmenintojus) su įvairių kultūros paveldo objektų (fotodokumentų, laikraščių, rankraščių) skenavimo EPSON įranga specifika.

TURINYS

1. SKENERIAI „EPSON“	3
2. PAGRINDINĖS SKENERIO DALYS	4
3. SKENERIO PARUOŠIMAS SKENAVIMUI	5
4. NEGATYVŲ SKENAVIMAS.....	6
4.1. Juostelės paruošimas skenavimui.....	6
4.2. Parametrų nustatymas	9
4.3. Skenavimo procesas.....	11
5. NUOTRAUKŲ IR ATVIRUKŲ SKENAVIMAS.....	15
5.1. Nuotraukos / atviruko paruošimas skenavimui.....	15
5.2. Parametrų nustatymas	18
5.3. Skenavimo procesas.....	19
6. RANKRAŠČIŲ IR LAIKRAŠČIŲ SKENAVIMAS.....	23
6.1. Rankraščio / laikraščio paruošimas skenavimui	23
6.2. Parametrų nustatymas	25
6.3. Skenavimo procesas.....	26

1. SKENERIAI „EPSON“

A4 formato skeneris EPSON PERFECTION V850 PRO

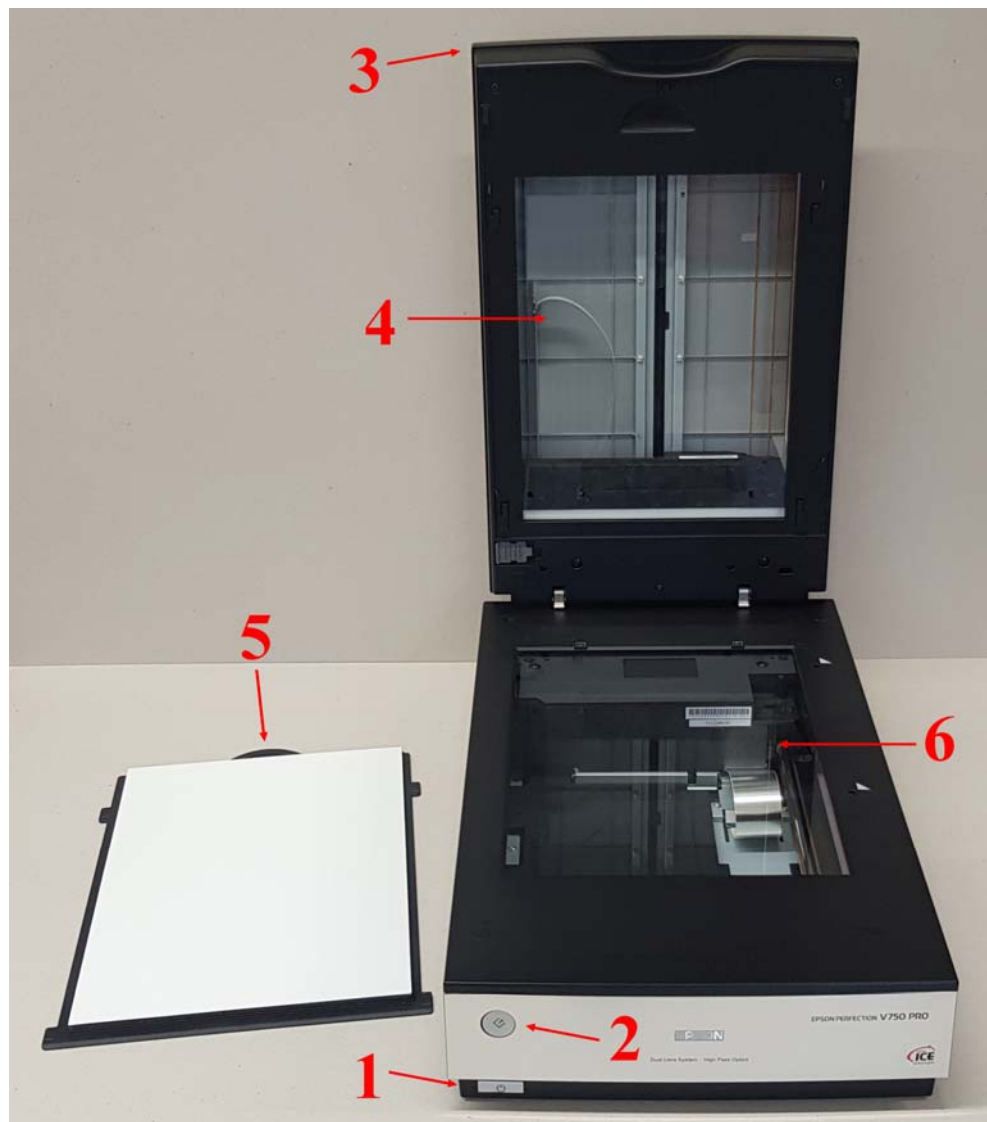
Šiuo skeneriu gali būti skenuojami negatyvai, nuotraukos, atvirukai ir ne didesni kaip A4 formato rankraščiai, laikraščiai, žurnalai bei knygos.

A3 formato skeneris EPSON EXPRESSION 10000 XL

Šiuo skeneriu gali būti skenuojami negatyvai, nuotraukos, atvirukai ir ne didesni kaip A3 formato rankraščiai, laikraščiai, žurnalai bei knygos.

2. PAGRINDINĖS SKENERIO DALYS

- 1 – Skenerio įjungimo / išjungimo mygtukas
- 2 – Skenerio valdymo programos „EPSON Scan“ paleidimo mygtukas
- 3 – Skenerio dangtis
- 4 – Permatomų laikmenų bloko langas
- 5 – Dokumentų skydelis
- 6 – Skenavimo stiklas

Pastaba: Pateikiamas tik vieno iš pirmame skyriuje (1. SKENERIAI „EPSON“) pavaizduotų skenerių pavyzdys, nes abiejų skenerių dalys yra praktiškai identiškos – skiriasi tik dizainas.

3. SKENERIO PARUOŠIMAS SKENAVIMUI

1. Skenerio įjungimas;
2. Dokumentų skydelio **įdėjimas arba išėmimas**, priklausomai nuo to, koks objektas bus skenuojamas. Skenuojant nuotraukas, atvirukus, rankraščius, laikraščius ir kitus dokumentus, dokumentų skydelis turi būti įdėtas, skenuojant fotojuosteles arba skaidres – išimtas. Dokumentų skydelis tvirtinamas vidinėje skenerio dangčio pusėje baltu paviršiumi į išorę;

3. **Dulkių nuvalymas nuo permatomų laikmenų bloko lango ir skenavimo stiklo** – šis procesas turi būti kartojamas prieš kiekvieno objekto skenavimą. Dulkėms valyti naudojama antistatinė mikropluošto šluostė, skirta jautriems paviršiams;

4. **„EPSON Scan“ programos paleidimas.** Programa gali būti paleidžiama paspaudus „EPSON Scan“ programos paleidimo mygtuką, esantį ant skenerio, arba paspaudus ant piktogramos „EPSON Scan“, esančios kompiuterio darbalaukyje.

Pastaba: Skenuojant kultūros paveldo objektus (negatyvus, nuotraukas, atvirukus, rankraščius, laikraščius ir kt.), būtina mūvėti medvilnines pirštines.

4. NEGATYVŲ SKENAVIMAS

4.1. Juostelės paruošimas skenavimui:

- Negatyvams skenuoti naudojami juostelės laikikliai. Juostelė į laikiklį turi būti dedama taip, kad blizgioji pusė būtų nukreipta į skenavimo stiklą. Labai svarbu, kad juostelė į laikiklį būtų įdėta tiesiai, kad jos pakraštėliai iš visų pusių būtų simetriški;

- Įdėjus juostelę į laikiklį ir uždarius laikiklio dangtelį, nuo juostelės paviršiaus iš abiejų pusių būtina nuvalyti dulkes. Dulkėms valyti naudojama speciali orpūtė (kriaušė) ir / arba antistatinis šepetėlis, skirtas jautriems paviršiams;

- Juostelės laikiklis dedamas ant skenavimo stiklo, įstatant jį į griovelius.

4.2. Parametru nustatymas:

Paleidus „EPSON Scan“ programą, atsivėrusiame lange reikia nustatyti pagrindinius parametrus:

NUSTATYMAI NEGATYVAMS

EPSON Scan Mode: Professional Mode

Settings

Name: Current Setting

Save Delete

Original

Document Type: Film (with Film Holder)

Film Type: B&W Negative Film

Destination

+ Image Type: 16-bit Grayscale

Resolution: 2400 dpi

Document Size: W 63.0 H 63.1 mm

+ Target Size: Original

Adjustments

Reset

+ Unsharp Mask

+ Grain Reduction

Color Restoration

+ Backlight Correction

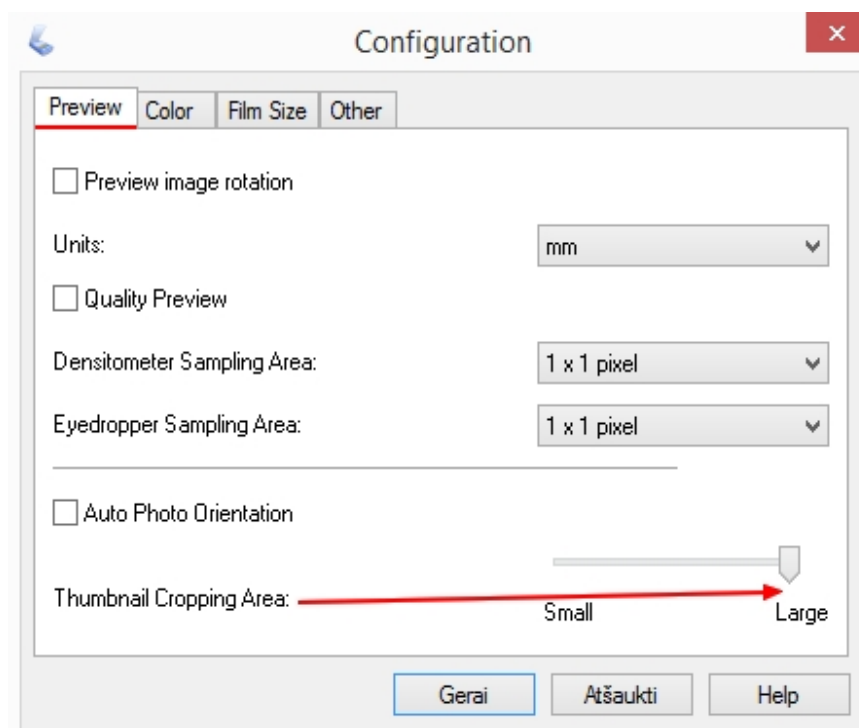
+ Dust Removal

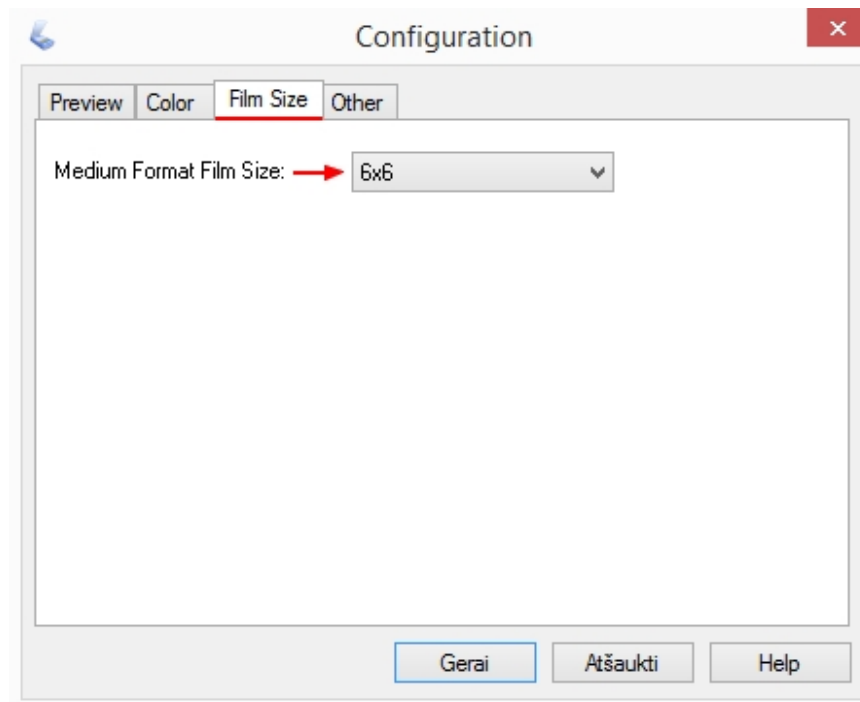
+ DIGITAL ICE Technology

Preview Scan

Help Configuration... Close

- Laukelyje **Mode / Režimas** turi būti pasirenkamas **Professional Mode / „Professional“ režimas**;
- Laukelyje **Document Type / Dokumento tipas** reikia pasirinkti **Film (with Film Holder) / Juostelė**;
- Laukelyje **Film Type / Juostelės tipas**, priklausomai nuo negatyvo tipo, reikia pasirinkti:
 - Nespalvotiems negatyvams – **B&W Negative Film / B&J negatyvas**;
 - Spalvotiems negatyvams – **Color Negative Film / Spalvinis negatyvas**;
- Laukelyje **Image Type / Vaizdo tipas**, priklausomai nuo negatyvo tipo, reikia pasirinkti spalvinį gylį:
 - Nespalvotiems negatyvams – **16-bit Grayscale / 16 bitų, pilkumo tonai**;
 - Spalvotiems negatyvams – **24-bit Color / 24 bitų, spalvinis**;
- Laukelyje **Resolution / Skiriamoji geba** reikia pasirinkti **2400 dpi**;
- **Adjustments / Reguliavimas** skiltyje neturi būti pažymėta nė viena varnelė;
- Laukelyje **Configuration / Konfigūracija** reikia atlikti šiuos nustatymus:

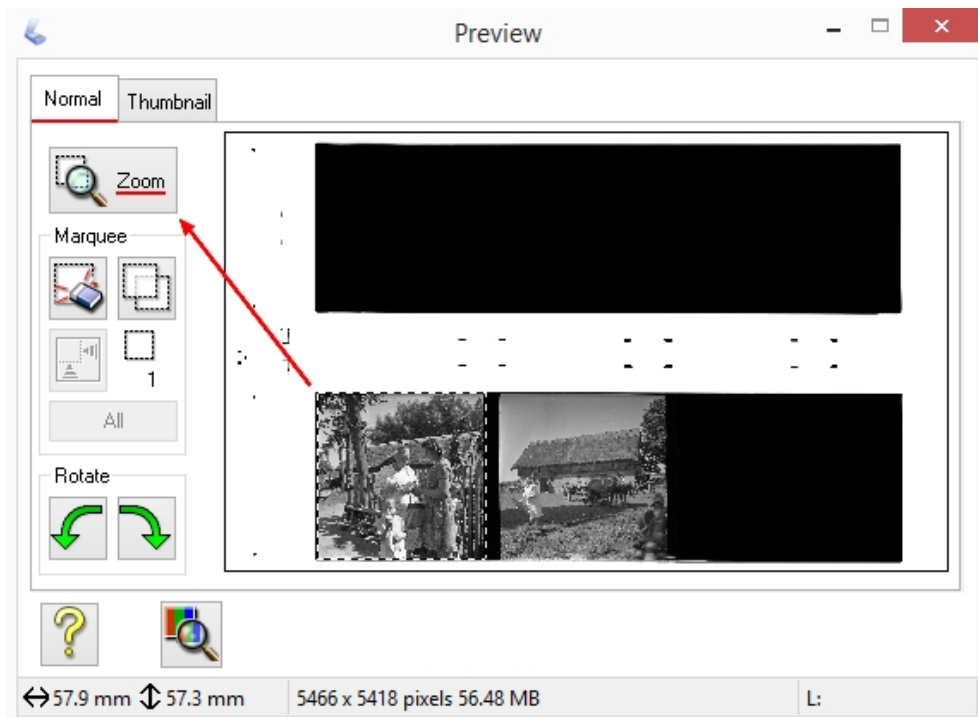
Pastaba: Kiekvieną kartą iš naujo įjungus „EPSON Scan“ programą, būtina pasitikrinti nustatymus.

4.3. Skenavimo procesas:

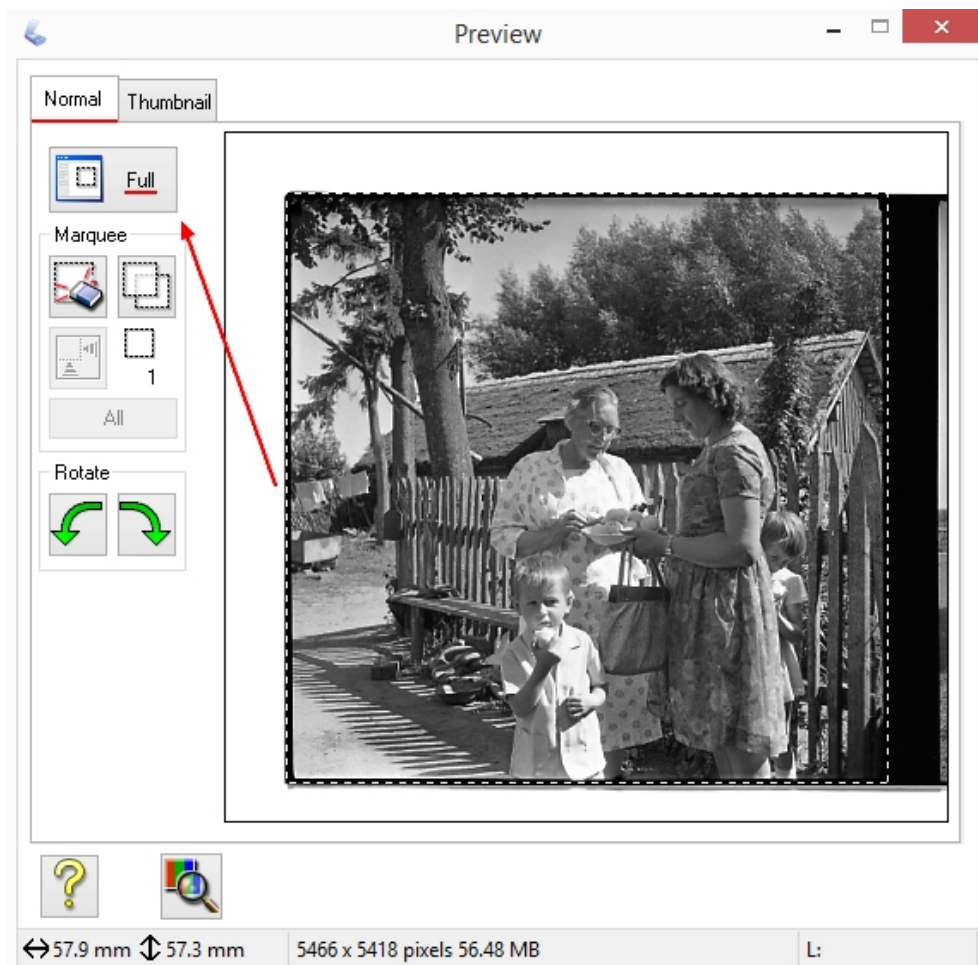
Atlikus visus nustatymus, reikia spustelėti mygtuką **Preview / Peržiūra**. Galimi du peržiūros režimai – **Normal / Normalus** ir **Thumbnail / Miniatiūra**. Pirmu atveju skenavimo sritis nustatoma rankiniu būdu, antru – automatiškai. Nors **Thumbnail / Miniatiūra** režimas yra patogesnis ir greitesnis, kartais programa skenavimo sritį nustato netinkamai. Tokiu atveju būtina pereiti į **Normal / Normalus** režimą.

- **Normal / Normalus režimas:**

Tam, kad skenavimo sritis būtų nustatyta kuo tiksliau, skenuojamą vaizdą reikia padidinti preliminariai apibrėžus jį punktyrine linija ir spustelėjus mygtuką **Zoom / Mastelis**.

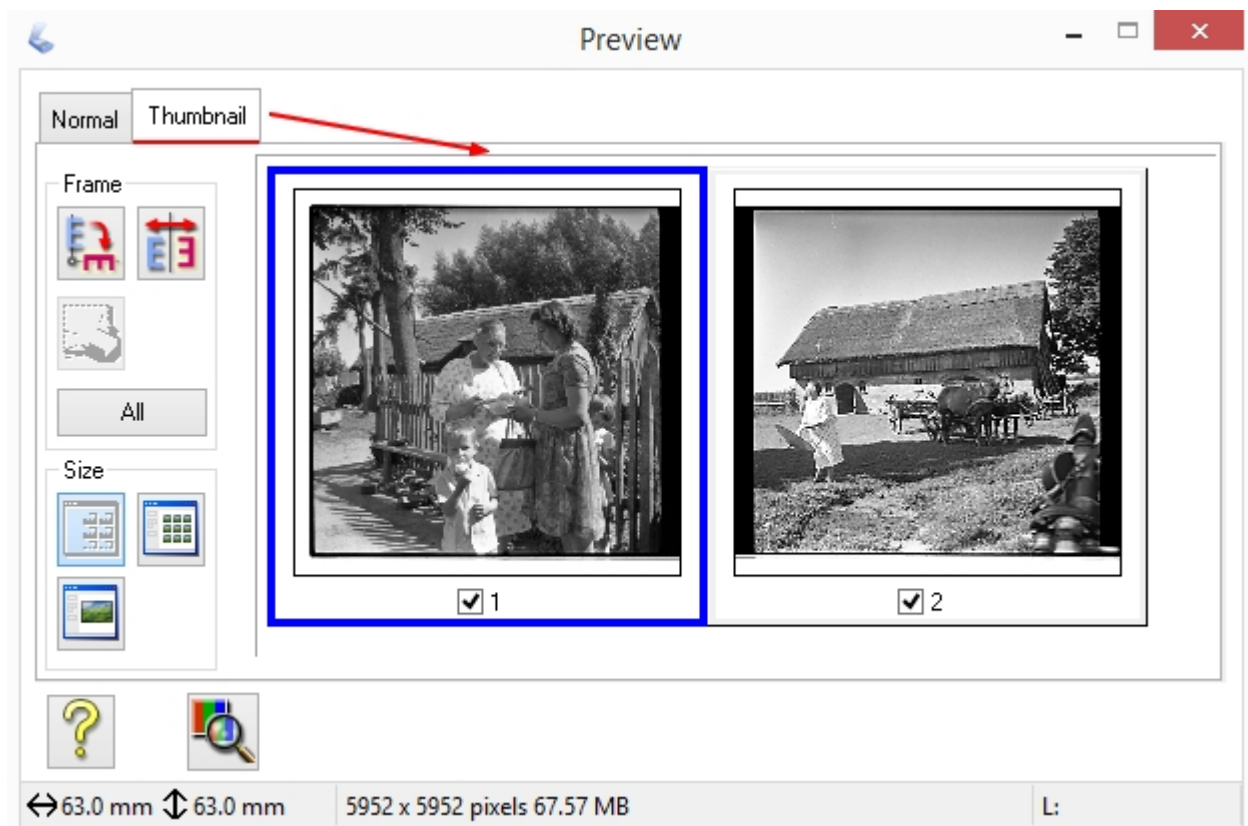
Padidintą vaizdą reikia apibrėžti simetriškai – taip, kad aplink jį susidarytų 1–2 mm rėmelis. Į pradinę padėtį grįžtama spustelėjus mygtuką **Full / Visas**.

Jeigu skenuojamų vaizdų yra daugiau negu vienas, tą patį veiksmą reikia atlikti su kiekvienu iš jų. Nustačius visų skenuojamų vaizdų paraštes, visus juos reikia pažymėti kompiuterio klaviatūroje laikant nuspaudus klavišą **Ctrl**. Tinkamai nustačius skenuojamo vaizdo / skenuojamų vaizdų paraštes, reikia spustelėti mygtuką **Scan / Nuskaityti**.

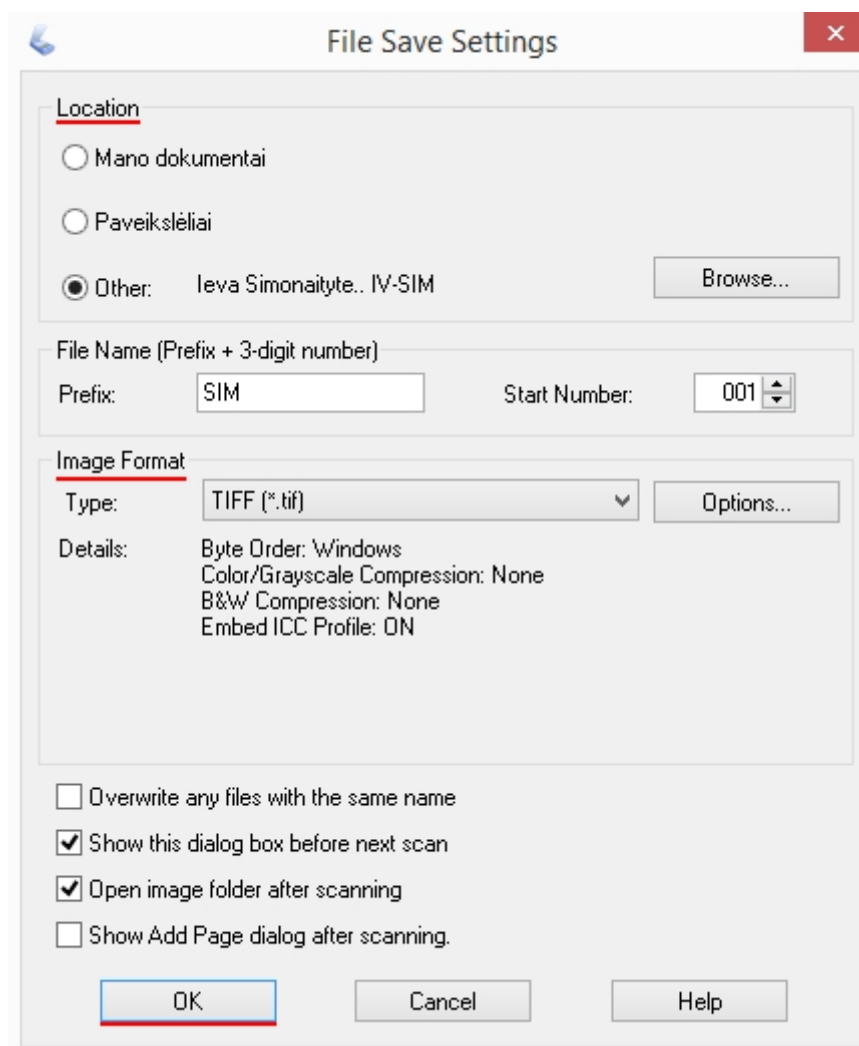
- **Thumbnail / Miniatiūra režimas:**

Kadangi vykdant peržiūrą šiuo režimu skenavimo sritis nustatoma automatiškai, tereikia įsitikinti, kad ekrane matomas visas (t. y. neapkarpytas) skenuojamas vaizdas ir jį apibrėžiantis rėmelis.

Įsitikinus, kad skenuojamo vaizdo paraštės nustatytos tinkamai, reikia spustelėti mygtuką **Scan / Nuskaityti**.

Atsivėrus langui **File Save Settings / Failo išsaugojimo nustatymai**, būtina nurodyti skenuojamo vaizdo išsaugojimo **Vieta / Location** ir **Vaizdo formatą / Image Format – TIFF (*.tif)**.

Atlikus šiuos nustatymus, spaudžiamas mygtukas **OK / GERAI** ir pradamas skenavimas.

Nuskenuto negatyvo pavyzdys:

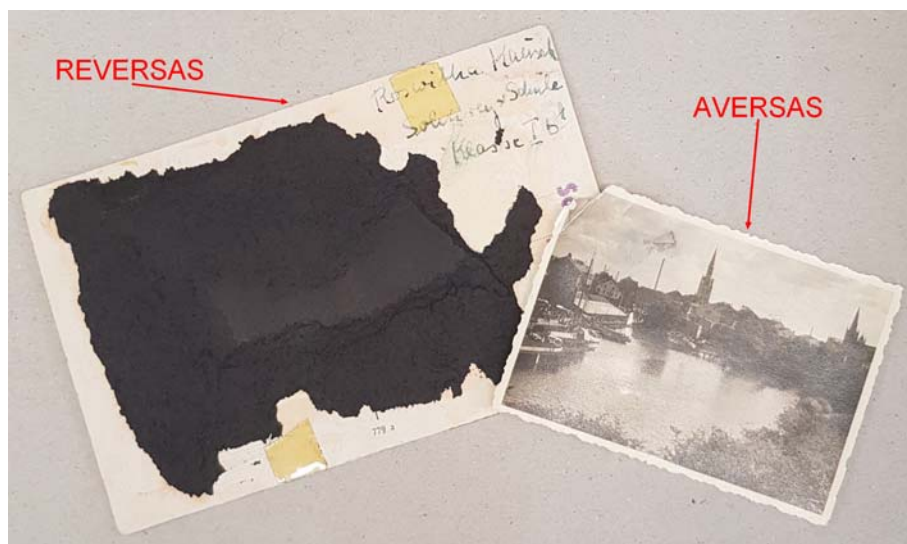

5. NUOTRAUKŲ IR ATVIRUKŲ SKENAVIMAS

5.1. Nuotraukos / atviruko paruošimas skenavimui:

- Skenuojamos abi nuotraukos / atviruko pusės – aversas ir reversas;

- Prieš dedant objektą ant skenavimo stiklo, nuo jo paviršiaus iš abiejų pusių būtina nuvalyti dulkes. Dulkėms valyti naudojama speciali orpūtė (kriaušė);

- Objektas ant skenavimo stiklo turi būti dedamas taip, kad skenuojamoji pusė būtų nukreipta į skenavimo stiklą. Kad objektas būtų padėtas tiesiai, t. y. kad nebūtų pasisukęs kampu, rekomenduotina orientuotis į viršutinį dešiniąjį skenavimo stiklo kampą, objektą nuo kraštų atitraukiant per 1–2 cm.

5.2. Parametų nustatymas:

Paleidus „EPSON Scan“ programą, atsivėrusiame lange reikia nustatyti pagrindinius parametrus:

NUSTATYMAI NUOTRAUKOMS IR ATVIRUKAMS

EPSON Scan Mode: Professional Mode

Settings

Name: Current Setting [v]
[Save] [Delete]

Original

Document Type: Reflective [v]
Document Source: Document Table [v]
Auto Exposure Type: Photo [v]

Destination

+ Image Type: 24-bit Color [v]
Resolution: 600 [v] dpi
Document Size: W 215.9 H 297.2 [v] mm
+ Target Size: Original [v] [A]

Adjustments

[Icon] [Icon] [Icon] [Icon] [Icon] [Reset]

+ Unsharp Mask
+ Descreening
 Color Restoration
+ Backlight Correction
+ Dust Removal
+ DIGITAL ICE Technology

[Preview] [Scan] [Close]

[Help] [Configuration...] [Close]

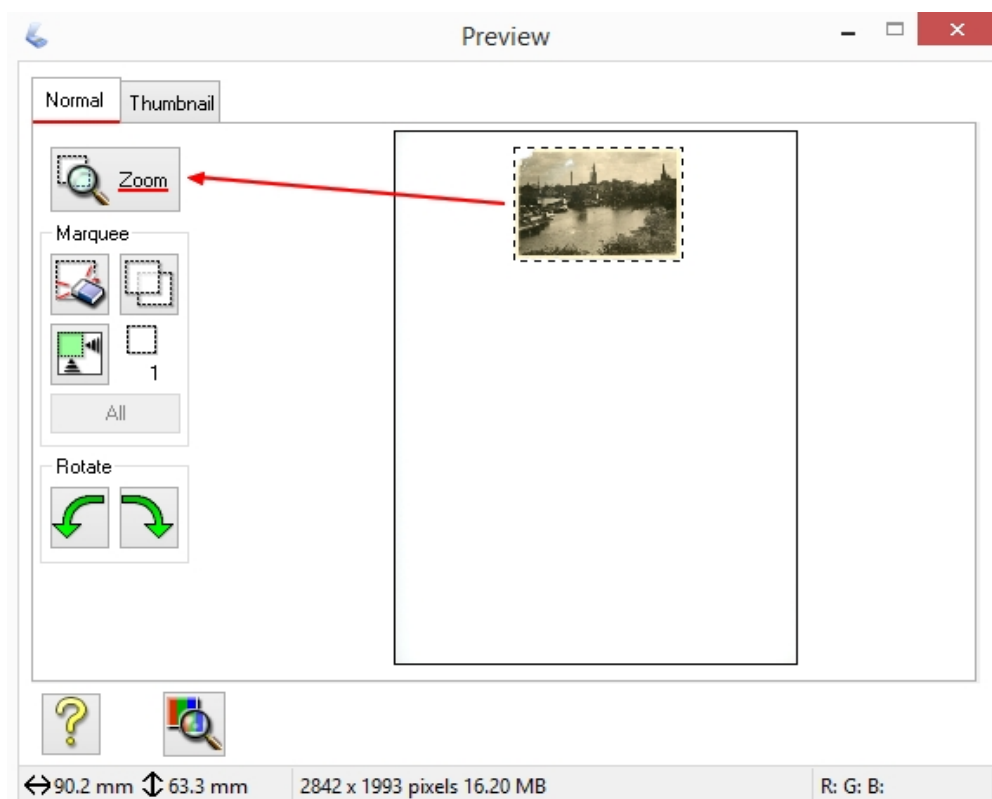
- Laukelyje **Mode / Režimas** turi būti pasirenkamas **Professional Mode / „Professional“ režimas**;
- Laukelyje **Document Type / Dokumento tipas** reikia pasirinkti **Reflective / Atspindintis**;
- Laukelyje **Auto Exposure Type / Automatinės ekspozicijos tipas**, priklausomai nuo nuotraukos / atviruko paviršiaus tipo, reikia pasirinkti:
 - Kai paviršius blizgus – **Photo / Nuotrauka**;
 - Kai paviršius matinis – **Document / Dokumentas** (pasirinkus šį automatinės ekspozicijos tipą ir tinkamai nustačius nuotraukos / atviruko skenavimo paraštes, būtina paspausti mygtuką **RESET / ATSTATYTI**);
- Laukelyje **Image Type / Vaizdo tipas** tiek spalvotiems, tiek nespalvotiems nuotraukoms / atvirukams reikia pasirinkti spalvinį gylį – **24-bit Color / 24 bitų, spalvinis**;
- Laukelyje **Resolution / Skiriamoji geba**, priklausomai nuo nuotraukos / atviruko dydžio, reikia pasirinkti:
 - A4 – **600 dpi**;
 - A6 (atviruko dydžio) – **600 dpi**;
 - < A6 – **800 dpi**;
 - 5 x 6 cm – **1000 dpi**;
 - 3 x 4 cm – **1200 dpi**;
 - < 3 x 4 cm – **2400 dpi**;
- **Adjustments / Reguliavimas** skiltyje neturi būti pažymėta nė viena varnelė.

Pastaba: Kiekvieną kartą iš naujo įjungus „EPSON Scan“ programą, būtina pasitikrinti nustatymus.

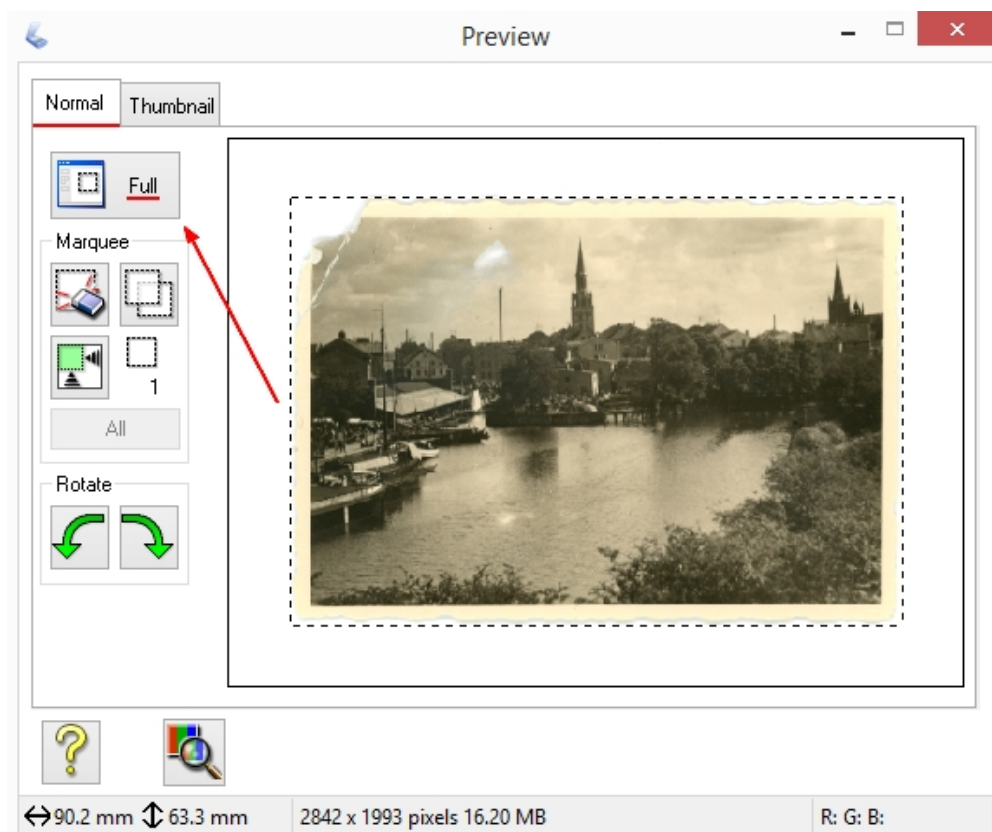
5.3. Skenavimo procesas:

Atlikus visus nustatymus, reikia spustelėti mygtuką **Preview / Peržiūra**. Nors galimi du peržiūros režimai – **Normal / Normalus** ir **Thumbnail / Miniatiūra**, skenuojant nuotraukas / atvirukus reikia naudoti **Normal / Normalus** režimą, kai skenavimo sritis nustatoma rankiniu būdu.

- **Normal / Normalus režimas:**
Tam, kad skenavimo sritis būtų nustatyta kuo tiksliau, skenuojamą vaizdą reikia padidinti preliminariai apibrėžus jį punktyrine linija ir spustelėjus mygtuką **Zoom / Mastelis**.

Padidintą vaizdą reikia apibrėžti simetriškai – taip, kad aplink jį susidarytų 1–2 mm rėmelis. Į pradinę padėtį grįžtama spustelėjus mygtuką **Full / Visas**.

Įsitikinus, kad skenuojamo vaizdo paraštės nustatytos tinkamai, reikia spustelėti mygtuką **Scan / Nuskaityti**.

*Pastaba: Pasirinkus automatinės ekspozicijos tipą **Document / Dokumentas** (pavyzdžiui, skenuojant reversą, kurio paviršius dažniausiai būna matinis), prieš spaudžiant mygtuką **Scan / Nuskaityti**, būtina spustelėti mygtuką **RESET / ATSTATYTI**.*

Atsivėrus langui **File Save Settings / Failo išsaugojimo nustatymai**, būtina nurodyti skenuojamo vaizdo išsaugojimo **Vieta / Location** ir **Vaizdo formatą / Image Format – TIFF (*.tif)**.

The image shows a 'File Save Settings' dialog box with the following configuration:

- Location:** Mano dokumentai, Paveikslėliai, Other: Ieva Simonaityte.. IV-SIM (with a 'Browse...' button).
- File Name (Prefix + 3-digit number):** Prefix: SIM, Start Number: 001.
- Image Format:** Type: TIFF (*.tif) (with an 'Options...' button).
Details: Byte Order: Windows, Color/Grayscale Compression: None, B&W Compression: None, Embed ICC Profile: ON.
- Checkboxes:**
 - Overwrite any files with the same name
 - Show this dialog box before next scan
 - Open image folder after scanning
 - Show Add Page dialog after scanning.
- Buttons:** OK, Cancel, Help.

Atlikus šiuos nustatymus, spaudžiamas mygtukas **OK / GERAI** ir pradedamas skenavimas.

Nuskenutos nuotraukos (averso ir reverso) pavyzdys:

Aversas

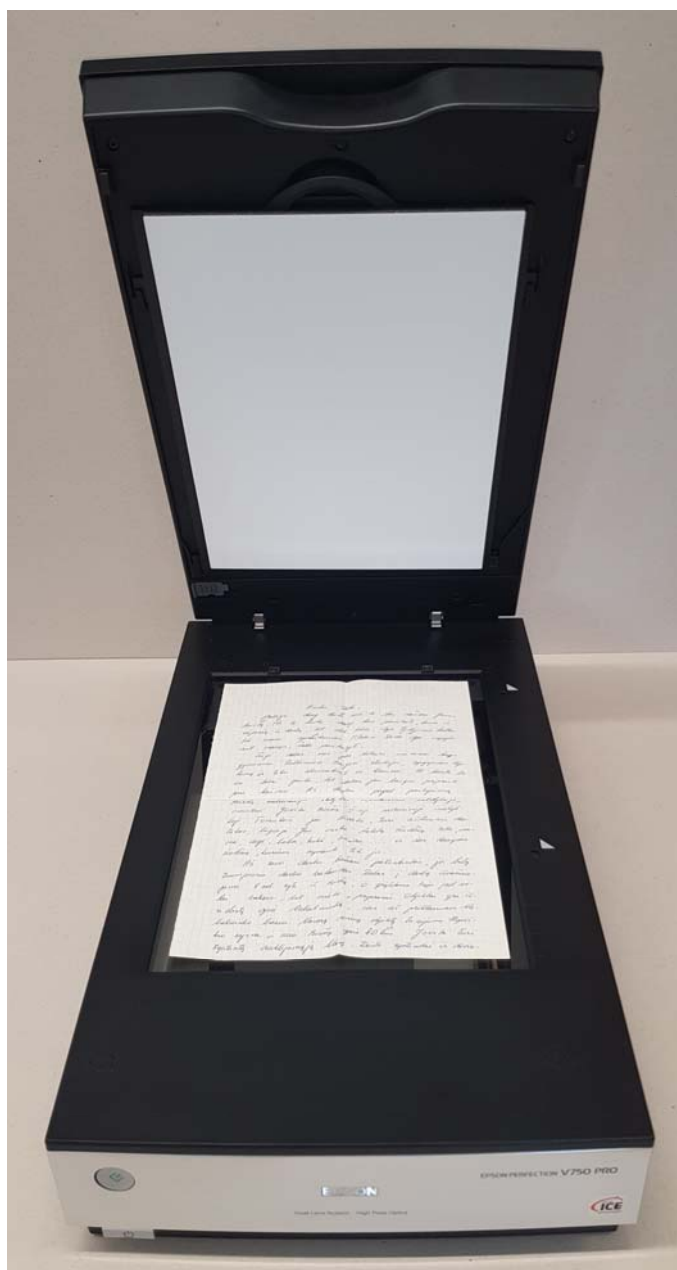
Reversas

6. RANKRAŠČIŲ IR LAIKRAŠČIŲ SKENAVIMAS

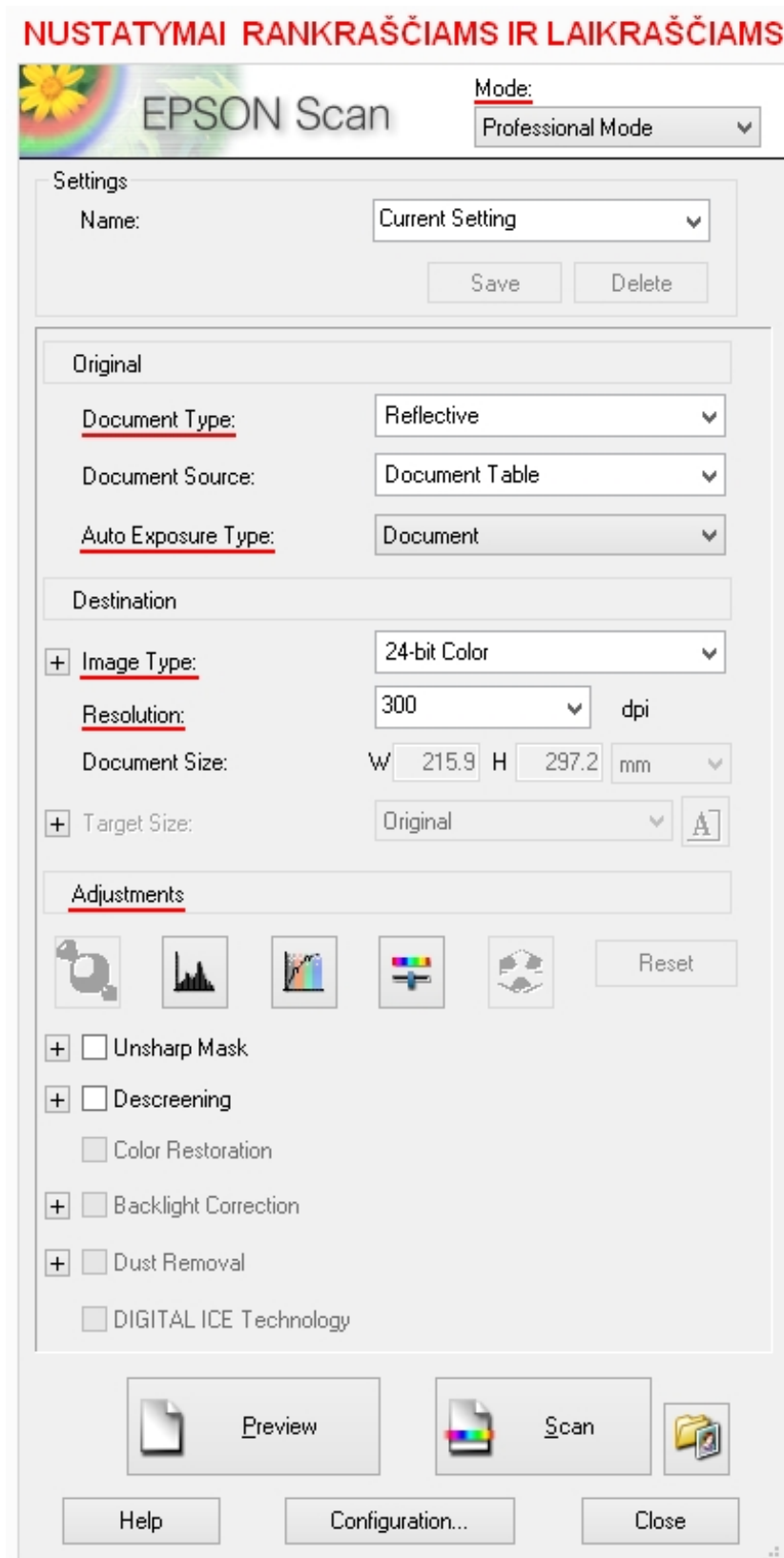
6.1. Rankraščio / laikraščio paruošimas skenavimui:

- Skenuojami visi rankraščio / laikraščio puslapiai. Kiekvienas puslapis turi būti skenuojamas atskirai;
- Objektas ant skenavimo stiklo turi būti dedamas taip, kad skenuojamoji pusė būtų nukreipta į skenavimo stiklą. Kad objektas būtų padėtas tiesiai, t. y. kad nebūtų pasisukęs kampu, rekomenduotina orientuotis į viršutinį dešininį skenavimo stiklo kampą. Jeigu įmanoma, objektą nuo kraštų reikia atitraukti per 1–2 cm.

6.2. Parametrų nustatymas:

Paleidus „EPSON Scan“ programą, atsivėrusiame lange reikia nustatyti pagrindinius parametrus:

- Laukelyje **Mode / Režimas** turi būti pasirenkamas **Professional Mode / „Professional“ režimas**;
- Laukelyje **Document Type / Dokumento tipas** reikia pasirinkti **Reflective / Atspindintis**;
- Laukelyje **Auto Exposure Type / Automatinės ekspozicijos tipas** reikia pasirinkti **Document / Dokumentas** (pasirinkus šį automatinės ekspozicijos tipą ir tinkamai nustatčius rankraščio / laikraščio skenavimo paraštes, būtina paspausti mygtuką **RESET / ATSTATYTI**);
- Laukelyje **Image Type / Vaizdo tipas** reikia pasirinkti spalvinį gylį – **24-bit Color / 24 bitų, spalvinis**;
- Laukelyje **Resolution / Skiriamoji geba**, priklausomai nuo rankraščio / laikraščio dydžio, reikia pasirinkti:
 - Rankraščiams:
 - A4 – **400–800 dpi** (priklausomai nuo dokumento šrifto dydžio);
 - Kiti dydžiai – **400–800 dpi** (priklausomai nuo dokumento šrifto dydžio);
 - Laikraščiams:
 - < A3 – **300 dpi**;
 - A3 – **150–300 dpi**;
- **Adjustments / Reguliavimas** skiltyje neturi būti pažymėta nė viena varnelė;

Pastaba: Kiekvieną kartą iš naujo įjungus „EPSON Scan“ programą, būtina pasitikrinti nustatymus.

6.3. Skenavimo procesas:

Atlikus visus nustatymus, reikia spustelėti mygtuką **Preview / Peržiūra**. Nors galimi du peržiūros režimai – **Normal / Normalus** ir **Thumbnail / Miniatiūra**, skenuojant rankraščius / laikraščius reikia naudoti **Normal / Normalus** režimą, kai skenavimo sritis nustatoma rankiniu būdu.

- **Normal / Normalus režimas:**
Skenavimo sritis nustatoma skenuojamą vaizdą simetriškai apibrėžiant punktyrine linija – taip, kad aplink jį susidarytų 1–2 mm rėmelis.

Įsitikinus, kad skenuojamo vaizdo paraštės nustatytos tinkamai, būtina spustelėti mygtuką **RESET / ATSTATYTI** ir **Scan / Nuskaityti**.

Atsivėrus langui **File Save Settings / Failo išsaugojimo nustatymai**, būtina nurodyti skenuojamo vaizdo išsaugojimo **Vieta / Location** ir **Vaizdo formatą / Image Format – TIFF (*.tif)**.

File Save Settings

Location

Mano dokumentai

Paveikslėliai

Other: Ieva Simonaityte.. IV-SIM Browse...

File Name (Prefix + 3-digit number)

Prefix: SIM Start Number: 001

Image Format

Type: TIFF (*.tif) Options...

Details: Byte Order: Windows
Color/Grayscale Compression: None
B&W Compression: None
Embed ICC Profile: ON

Overwrite any files with the same name

Show this dialog box before next scan

Open image folder after scanning

Show Add Page dialog after scanning.

OK Cancel Help

Atlikus šiuos nustatymus, spaudžiamas mygtukas **OK / GERAI** ir pradamas skenavimas.

Nuskenuto laikraščio pavyzdys:

Mažoji LIETUVA

[Vienybėje - mūsų žemiau]

LPS Klaipėdos iniciatyvinės grupės leidinys Nr. 5

1988 m. rugsėjo 3 d. 21 val.

TELEGRAMA IŠ ARMĖNIJOS

Brangūs Broliai ir Seecerys! Susijaudinome sužinoję, kad šiandien
...ose Tautos, gyvenančios ant Baltijos jūros kranto, susims už rankų,
kad apgintų jūrą nuo užteršimo. Jūra gyva kaip žmonės ir jos vandenyje tu
ri būti švarūs, kaip žmonių sielos. Priimkite mus į Jūsų didelį gerą ra-
tą. Mee su jumis!

KARABACHO JUDEJIMO "ARMĖNIJA" KOMITETAS

NE ŽEMES DERIAMU, NE DRABU-
ZIŲ SKIRTINGUMU, NE ŠALIES
GRAŽUMU, NE MIESTŲ IR PILIŲ
TVIRTUMŲ GYVUOJA, TAIGOS,
BET DAUGIAUSIA IŠLAIKYDA-
MOS IR VARTODAMOS SAJO KAL-
BŲ, KURI DIDINA IR IŠLAIKO
RENDRIMĄ, SANAIKĄ IR BROLI-
SKĄ MEILĘ, KALBŲ YRA BEN
DRAS MEILĖS RYŠYS, VIENYBĖS
MOTINA, PILIETIŠKUMO ŽŪVAS,
VALSTYBĖS SARIŠAS. SUNAIKINK
JĄ - SUNAIKINSI SANAIKĄ
VIENYBĖS IR GERŲŲ. SUNAIKINK
JĄ - IZVEIDYSI SAULĖ DANČI-
JŲ, SUMAISYSI PASAULIO TVAR-
KĄ, ATIMSI GYVYBĖS IR GARBŲ...
Mikalojus Dauka

ATGIMIMAS ŽENGIA PER LIETUVĄ

Dešimtmečiais mums neleido Tavą mylėti.
Dešimtmečiais Tu buvai drabstoma purvais,
luošinama ir skurdinama. Išarti Tavo vardą
su meile, reiškė būti nacionalistu, prisimin-
ti Tavo istoriją, - šovinistu. Taip ir
gyvenome. Nuodėmingai. Nusikalsdami savo pro-
tėviams, kurie mums Tave paliko. Lietuva, Tavo
Sūnus ir Dukros dar įrodė, kad yra Lietuviai
Kamštis atidarytas. Laisvės dienas išsiver-
žė į laisvę. Kitaip gyventi jau nebegalio-
me. Kitaip gyventi, reiškė tik egzistuoti.

Tačiau dėl Tavą dar reikės pakovoti.
Tie, kurie Tave pardavė, vėl kelia galvas,
bižo, kad viešumon neiškiltų jų nusikaltimai
Bižo, kad reikės atsisakyti visko, ką įgijo
Tavą pardavę.

Šiandien mes prižadame, kad padarysime vi-
ską, ko reikės Tavo prisikėlimui. Kiekvieno
Lietuvio širdyje rusena mažytė kibirkštėlė.
Ir jeigu mes nuo šiol būsime vieningi, mili-
jonai kibirkštėlių išlebs didelą ugnį. Mei-
lės, tiesos ir šviesos ugnį.

Nebenorime būti vergais! Nebenorime Jaus-
tis kažkam skolingi. Geriau su Tavimi be nie-
ko, negu su milijonais, bet be Tavą.

Būk mums Motina ir atleisk mums padary-
tas klaidas. Atleisk išdavystę ir mūsų men-
kystę. Daugiau Tavą vienos nepaliksimė!
P R I S I E K I A M E !